

REFERAT Valgbestyrelsen 2018-2021 d. 26-08-2020

Mødedato Onsdag d. 26. august 2020 kl. 08:30

Mødested Økonomiudvalgsværelset

Indholdsfortegnelse

Anmodning fra Ældrerådet om fremmødevalg i forbindelse med kommunal- og regionalvalget den 3

Punkt 1: Anmodning fra Ældrerådet om fremmødevalg i forbindelse med kommunal- og regionalvalget den 16. november 2021

00.00.00-A00-300-20

Resume

Ældrerådet i Odense Kommune har anmodet Valgbestyrelsen om, at det kommende valg til Ældrerådet afvikles som et fremmødevalg til samtidig afholdelse som kommunal- og regionalvalget den 16. november 2021 og på samme lokaliteter.

Valgbestyrelsen har tidligere afslået en tilsvarende anmodning fra Ældrerådet i forbindelse med afholdelse af det seneste kommunal- og regionalvalg den 21. november 2017.

Der skal med denne sag tages stilling til Ældrerådets anmodning.

Effekt

Sagens karakter gør, at det ikke er relevant at vurdere effektskabende konsekvenser for Odensemålene.

INDSTILLING

Borgmesterforvaltningen indstiller, at Valgbestyrelsen godkender:

1. Der gives afslag på anmodningen fra Ældrerådet om, at det kommende valg til Ældrerådet afvikles som et fremmødevalg til samtidig afholdelse som kommunal- og regionalvalget den 16. november 2021 og på samme lokaliteter med den begrundelse, der fremgår af sagsfremstillingen.
2. Ældrerådet tilbydes i lighed med tidligere valg at opstille en særlig stemmekasse på de enkelte afstemningssteder til kommunal- og regionalvalget til brug for aflevering af brevstemmer til Ældrerådvalget.

Beslutning

Valgbestyrelsen godkender Borgmesterforvaltningens indstilling.

Sagsfremstilling

Ældrerådet i Odense Kommune har fremsendt følgende anmodning til Valgbestyrelsen:

"I 2021 skal der være valg til Ældrerådet i Odense, da Odense Kommune tidligere har besluttet, at valgperioden for Ældrerådet følger valgperioden for Byrådet. Ældrerådet vil hermed foreslå, at valg til Ældrerådet i 2021 foregår den 16. november 2021 som fremmødevalg, altså på samme dag som valg til Byrådet finder sted og på samme afstemningssteder. Der bør desuden være mulighed for at brevstemme efter samme regler som til byrådsvalget.

Valg til Ældrerådet i Odense Kommune blev i 2017 gennemført som et kombineret digitalt valg/brevstemmevalg med en stemmeprocent på 39,5.

Danske Ældreråd har for nylig offentliggjort en undersøgelse af forskellige forhold omkring valgene til ældreråd i Danmark, og her fremgår det bl.a., at stemmeprocenten ved fremmødevalg i gennemsnit var 63,8 og lå væsentligt over gennemsnittet af stemmeprocenten af stemmeprocenterne for digitale valg (32) og brevstemmevalg (44). På Fyn blev der holdt fremmødevalg i 5 kommuner med en gennemsnitlig stemmeprocent på over 65.

Alle kommuner skal efter loven have et ældreråd, der skal udtale sig om alle forhold, der har med ældre at gøre, uden der træffes politiske beslutninger. Det er således vigtigt, at Ældrerådet har et solidt mandat, så rådet bedst repræsenterer den ældre del af befolkningen. Derfor bør flest mulige af de ca. 45.000 stemmeberettigede i Odense Kommune få mulighed for at afgive deres stemme til valget til ældrerådet, og det sker som nævnt bedst ved et fremmødevalg. En meget stor andel af denne gruppe borgere møder i forvejen op på valgstederne for at stemme til byrådsvalget.

Ældrerådet indgår gerne i en dialog om de mange praktiske ting, der skal på plads til et fremmødevalg, herunder tilforordnede på valgstederne, og her kan vi bl.a. hente inspiration og hjælp hos de 5 fynske kommuner, der gennemførte fremmødevalg allerede i 2017.

Ældrerådet ser frem til valgbestyrelsens positive svar."

Til brug for behandlingen af Ældrerådets anmodning følger nedenfor en gennemgang af retsgrundlaget for ældreråd og valg til ældreråd, Valgbestyrelsens tidligere behandling af en tilsvarende anmodning fra Ældrerådet samt Borgmesterforvaltningens vurdering af, hvorvidt det er muligt at imødekomme Ældrerådets anmodning.

Retsgrundlag

Oprettelse af ældreråd og ældrerådets virke er reguleret i §§ 30-33 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven).

Det fremgår af retssikkerhedsloven, at der i hver kommune etableres mindst ét ældreråd. Ældrerådets medlemmer vælges ved direkte valg, og der afholdes valg til ældrerådet mindst hver fjerde år.

I vedtægterne for Ældrerådet i Odense Kommune fremgår det, at valg til Ældrerådet finder sted hvert fjerde år og følger valg til byrådet i Odense Kommune. Det fremgår endvidere, at medlemmer af Ældrerådet vælges ved direkte valg, og at valget afholdes som brevstemmevalg og/eller digitalt valg. Ældre- og Handicapforvaltningen er ansvarlig for at afholde opstillingsmøder og for afvikling af valget i samarbejdet med Ældrerådet.

Vedtægtsændringer besluttet af byrådet efter forudgående forelæggelse for Ældrerådet.

I forhold til muligheden for at afholde et egentligt fremmødevalg til ældrerådet samtidig med kommunal- og regionalvalget fremgår følgende af vejledning om ældreråd (vejledning nr. 40 af 11. maj 2011):

"Hvis valget afholdes samtidigt med kommunal- og regionalvalget, skal afstemningen til ældrerådsvalget så vidt det er muligt foregå lokalemæssigt adskilt fra kommunalvalget, herunder med særlige valgborde, stemmerum og stemmekasser, og så vidt muligt i adskilte lokaler med særskilte adgangsveje til de pågældende stemmelokaler. Ældrerådsvalget skal herudover tilrettelægges på en måde, så det ikke kan virke forstyrrende på vælgernes adgang til at stemme ved

kommunal- og regionalvalget eller på gennemførelsen af afstemningen i øvrigt, og sådan at kommunal- og regionalvalget har første prioritet i forhold til ældrerådsvalget."

Tilsvarende fremgår følgende af vejledning om afholdelse af kommunale og regionale valg (vejledning nr. 9624 af 3. juli 2017):

"Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der i forbindelse med valget skal afholdes en særlig lokal afstemning. En forudsætning herfor er, at den lokale afstemning, herunder valg til ældrerådet, tilrettelægges på en sådan måde, at den lokale afstemning foregår tydeligt og klart adskilt fra kommunal- og regionalvalget, herunder med særlige valgborde, stemmerum og stemmekasser og så vidt muligt i adskilte lokaler med særskilte adgangsveje til de pågældende stemmelokaler. Den lokale afstemning skal herudover tilrettelægges på en måde, så den ikke kan virke forstyrrende på vælgernes adgang til at stemme ved kommunal- og regionalvalget eller på gennemførelsen af valget i øvrigt, og sådan at kommunal- og regionalvalget har første prioritet i forhold til den lokale afstemning."

Valgbestyrelsens behandling af Ældrerådets tidligere anmodning om fremmødevalg

På mødet den 7. december 2016 traf Valgbestyrelsen i overensstemmelse med Borgmesterforvaltningens indstilling beslutning om at afslå Ældrerådets anmodning om at afvikle valg til Ældrerådet som et fremmødevalg sammen med kommunal- og regionalvalget den 17. november 2017.

Det var i den forbindelse Borgmesterforvaltningens vurdering, at det langt fra var alle valgsteder i Odense Kommune, der kunne imødekomme kravet om, at et ældrerådsvalg så vidt muligt skal afholdes i et separat lokale, hvis det afholdes sammen med et kommunal- og regionalvalg.

På de steder, hvor der ikke kunne stilles et separat lokale til rådighed for ældrerådsvalget, var det tilsvarende Borgmesterforvaltningens vurdering, at det var de færreste steder, hvor der var plads til separate valgborde og stemmebokse i det valglokale, der blev anvendt til kommunal- og regionalvalg.

Det var således Borgmesterforvaltningens samlede vurdering, at afholdelse af valg til Ældrerådet i Odense Kommune som et fremmødevalg sammen med kommunal- og regionalvalget ville virke forstyrrende på vælgernes adgang til at stemme ved kommunal- og regionalvalget, således at kommunal- og regionalvalget ikke ville have karakter af første prioritet i forhold til ældrerådsvalget. Det var på den baggrund Borgmesterforvaltningens vurdering, at en afvikling af ældrerådsvalg sammen med kommunal- og regionalvalget ville være i strid med ovenstående vejledninger.

Vurdering af muligheden for at afholde valg til Ældrerådet i Odense Kommune som et fremmødevalg sammen med det kommende kommunal- og regionalvalg den 16. november 2021

Odense Kommune har i forbindelse med afholdelse af landsdækkende valg og afstemninger 30 valgdistrikter med ét afstemningssted i hvert distrikt. Distrikterne er fordelt på tre valgkredse.

Afstemningsstederne er udvalgt ud fra deres størrelse i forhold til antal vægere og deres beliggenhed i distriktet, ligesom adgangsforhold til selve lokalet, herunder for gangbesværede og kørestolsbrugere, samt parkeringsforhold så vidt muligt tages i betragtning. Endelig er det vigtigt, at lokalerne kan stilles til rådighed for valg, der udskrives med kort varsel, som tilfældet ofte er i forbindelse med et folketingsvalg.

Afstemningsstederne ligger på forskellige lokaliteter såsom gymnastiksale på skoler og gymnasier, idrætshaller, Rådhuset og Seniorhuset.

Det er fortsat Borgmesterforvaltningens vurdering, at det er de færreste afstemningssteder, der har et egnet separat lokale til rådighed til brug for afvikling af ældrerådvalget samtidig med afvikling af kommunal- og regionalvalget. På de steder hvor det ikke er muligt at stille et separat lokale til rådighed for ældrerådvalg, er det tilsvarende Borgmesterforvaltningens vurdering, at det er de færreste steder, hvor der er plads til separate valgborde og stemmebokse i det valglokale, der anvendes til kommunal- og regionalvalg.

Ved kommunal- og regionalvalget i 2017 opstod der i spidsbelastningsperioder en del kø på de større valgsteder - særligt Rådhuset og på Skulkenborg (afstemningsstedet er efterfølgende flyttet til Seniorhuset). En sådan kø må forventes at blive større, da det må forventes, at der vil ske indskrænkning i antal valgborde og stemmerum til kommunal- og regionalvalget, hvis der skal afsættes plads til særskilte valgborde og stemmerum til afvikling af ældrerådvalg.

Dertil kommer, at det ikke kan afvises, at der som følge af COVID-19 kan være ekstra krav til plads og afstand på afstemningsstederne. Det er Borgmesterforvaltningens umiddelbare vurdering, at sådanne afstandskrav vanskeligt vil kunne imødekommes på flere valgsteder, uden at det får betydelig indvirkning på valgfafviklingen, såfremt der samtidig skal afsættes plads til særskilte valgborde og stemmerum til afvikling af ældrerådvalg.

På den baggrund er det således fortsat Borgmesterforvaltningens vurdering, at afholdelse af valg til Ældrerådet i Odense Kommune som et fremmødevalg sammen med kommunal- og regionalvalget vil virke forstyrrende på vælgernes adgang til at stemme ved kommunal- og regionalvalget på en sådan måde, at kommunal- og regionalvalget ikke vil have karakter af første prioritet i forhold til ældrerådvalget. Dette vil således stride mod ovenstående vejledninger.

Et alternativ til Ældrerådets ønske om et egentligt fremmødevalg kan være, at vælgerne i lighed med tidligere får mulighed for at aflevere den udsendte brevstemme til ældrerådvalget i en særlig stemmekasse, der er placeret i sekretariatet på det enkelte afstemningssted ved kommunal- og regionalvalget.

Ved det seneste ældrerådvalg sørgede Ældre- og Handicapforvaltningen for, at vælgerne havde mulighed for at aflevere deres brevstemme til ældrerådvalget på samme brevstemmelokaliteter som til kommunal- og regionalvalget - dvs. på Borgerservice og bibliotekerne. Derudover sørgede Ældre- og Handicapforvaltningen for, at beboere på plejecentrene kunne aflevere deres brevstemme til ældrerådvalget til plejecentrets personale. Endelig kunne brevstemmer til ældrerådvalget også afleveres hos Ældre- og Handicapforvaltningen på Ørbækvej 100.

Da det, jf. ovenfor, er Ældre- og Handicapforvaltningen, der sammen med Ældrerådet er ansvarlig for afvikling af ældrerådvalget, er det Ældre- og Handicapforvaltningen, der skal behandle Ældrerådets anmodning om, at det bør være muligt at brevstemme til ældrerådvalget efter samme regler som til kommunal- og regionalvalget.

Såfremt Valgbestyrelsen træffer beslutning om at imødekomme Ældrerådets anmodning om fremmødevalg sammen med kommunal- og regionalvalget, vil anmodningen tilsvarende skulle behandles af Ældre- og Handicapforvaltningen, da det som nævnt er Ældre- og Handicapforvaltningen, der er ansvarlig for afvikling af valget, ligesom det er forvaltningen, der skal forestå den praktiske afvikling heraf, herunder udarbejde valglister, valgkort og stemmesedler, samt sørge for bemanning af valgstederne.

Økonomi

Denne sag har ingen økonomiske konsekvenser for Odense Kommune, herunder for kommunens kassebeholdning.